

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ 12 ΜΗΝΩΝ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ	ΓΡΑΦΕΙΑ
Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἕως 1 Ἰουλίου Ἑσωτερικοῦ δρ. 6. — Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 8.	ΜΙΧ. Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ	Ἀναπλάσεως καὶ ἐκδόσεως τοῦ Χρυσοστόμου δδὸς Φιλίσσα, 6, παρὰ τὴν Ἱερὰν Σίνωδον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ ὀρθοσκεία καὶ αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, ὑπὸ F. Bettelex. — Ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ὑπὸ Κρυσταλλίας Δασκαλοπούλου — Πόθεν ἡ ψυχὴ κατὰ τοὺς ἁγίους Πατέρας; ἀντιλογίαι καὶ ὅροι τοῦ κ. Μικράκη. — Ἡ διδασκαλία τοῦ λαοῦ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

Η ΟΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΑΙ ΦΥΣΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ ΥΠΟ F. BETTEX

ΚΕΦ. Β΄.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΞΕΛΙΞΙΣ Δ΄.

Πολλοί, ἀναγνωρίσαντες ὡς πρὸς τὴν γῆν τὴν σταθερότητα τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ὕλης, ἐζήτησαν εἴαν ἡ γῆν αὕτη ὕλη ᾗνε ἡ αὕτη πρὸς τὴν ἀποτελοῦσαν τὰ οὐράνια σώματα, καὶ εἴαν εἰς ἐκεῖνα ὡσαύτως ὑπάρχῃ αὕτη εἰς τοὺς αὐτοὺς νόμους καὶ κατέχη τὰς αὐτὰς δυνάμεις. Πρὸ ἐνὸς αἰῶνος μόλις δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ ἐρωτήματός τούτου. Ὁ Νεύτων αὐτὸς ἤθελε μειδιᾶσαι εἰρωνικῶς πρὸ τῆς ἰδέας, ὅτι θὰ ἠδυνάμεθα ποτε νὰ γνωρίσωμεν, εἴαν ἐπὶ τοῦ δαίμονος ἢ δαίμονος ἀστέρος ὑπάρχει ὕδρογόνος ἢ οἰδῆρος, καὶ ὀλίγον πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς φασματικῆς ἀναλύσεως, ὁ Dawe ἀπήντα πρὸς τὸν ἀστρονόμον Ξένλερ, δὲν γνωρίζομεν ὅποιοι τινες εἰνε οἱ ἀστέρες, καὶ δὲν θὰ τὸ μάθωμέν ποτε! Τίς θὰ ἐπίστευεν, ὅτι ἡ ἀκτὶς τοῦ ὑπὸ τρέμοντος φωτός, ἡ φθάνουσα πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου ἀστέρος, μᾶς τὸ ἐλεγεν ἀπὸ αἰώνων; Καὶ ποῖος ἤξευρε τί θὰ μᾶς εἴπη ἀκόμη εἰς τὸ μέλλον;

Ὁ Fraunhofer εἶνε ὁ πρῶτος, ὅστις ἀνεκάλυψεν εἰς τὴν ἀκτίναν ταύτην τοῦ φωτός, ἀποσυντιθεμένην διὰ τοῦ πρίσματος εἰς τὰ συνιστάμενα αὐτὴν χρώματα, γραμμὰς

σκοτεινὰς ἢ ἐγχρώμους, μᾶλλον ἢ ἥττον λεπτὰς, καὶ τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται σήμερον εἰς πολλὰς χιλιάδας. Ὁ Kirchhoff καὶ ὁ Bunsen εὗρον, τῷ 1859, ὅτι αἱ γραμμαὶ αὗται ἀναλογοῦσι πρὸς τὴν χημικὴν σύνθεσιν τῆς γενέσεως τοῦ φωτός, καὶ ὅτι ἕκαστον στοιχεῖον κεντηταὶ τὰς διακριτικὰς γραμμὰς του, καὶ πάντοτε τὰς αὐτάς. Οὕτω τὸ νάτριον σχηματίζει ἀδρανὴ γραμμὴν κίτριναν, τὸ θάλλιον γραμμὴν κυανήν, τὸ ρουβιδίον τρεῖς πρασίνας, κ.τ.λ.

Δύναται τις νὰ φαντασθῇ μετὰ ποίας ζέσεως οἱ ἀστρονόμοι ἐδράξαντο τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης, διὰ νὰ ἐξετάσωσι, τῇ βοήθειᾳ τοῦ φασματοσκοπίου, περὶ τῶν ἀπομακρυσμένων ἡλίων, εἴαν εἶχον τὴν αὐτὴν χημικὴν σύνθεσιν πρὸς τὴν ἡμετέραν γῆν. Καὶ ἡ ἀπάντησις τῶν ὑπῆρξεν ἐκπληκτικὴ! Μᾶς λέγουσιν ὅτι ἐπ' αὐτῶν ὡσαύτως εὗρισκονται τὸ ὕδρογόνον, τὰ μέταλλα, τὰ γνωστὰ τέλος ἡμῖν στοιχεῖα καὶ αὐτὸ τὸ ἥλιον, τὸ ὅποιον ἐνομίσαμεν ἐπὶ τινα χρόνον ἰδιάζον εἰς τὸν ἡμέτερον ἥλιον, ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Palmieri ὡς ὑπάρχον εἰς τὰς λάβας τοῦ Βεζουβίου. Κατέχομεν λοιπὸν ἤδη τὴν ἀπόδειξιν τῆς ταυτότητος τῆς ὕλης, δεσμὸν μέγαν, καθιστάντα ἀπασαν τὴν ὁρατὴν δημιουργίαν ἐν μόνον ὄλῳ.

Τὸ βιβλίον τοῦτο τοῦ φωτός, εἰς τὸ ὅποιον μαθητὴν ἐν' ἀναγινώσκωμεν σημεῖρα κάλλιοι, εἶνε θαυμάσιον. Ὁ Norman Lockyer ἐνασχολεῖται ἀπὸ ἐτῶν εἰς τὸ νὰ προσδιορίσῃ τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ καὶ νὰ μᾶς δώσῃ οὕτως ἐκδόσιν περιέχουσαν ὅλας τὰς γνωστὰς γραμμὰς. Ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς φωτεινῆς ἀκτίνος θὰ ἔχῃ πλέον τῶν ἑκατὸν μέτρων πλάτος καὶ θὰ ἐμπεριλαμβάνῃ τὰ ἐξαγόμενα πλέον τῶν ἑκατοντακισχιλίων παρατηρήσεων καὶ δισχιλίας φωτογραφίας τῶν φασμάτων διαφόρων στοιχείων. Καὶ δόξα ἀκρίβεια εἰς τὰς δηλώσεις ταύτας! Ἡδὲ ὁ Lang εὗρεν ὅτι ἡ φασματικὴ ἀνάλυσις μᾶς ἀποδεικνύει ἐν τῇ φωτεινῇ πηγῇ τὴν ὑπαρξιν ἐνός πεντηκοστοῦ ἐκατομμυριοστήμοριου γραμμῶν θαλλίου! Ὁ δὲ Kirchhoff καὶ Bunsen προέδειξαν περαιτέρω καὶ ἀπέδειξαν, ὅτι τὸ φασματοσκο-

πιον εδίδουνεν έναργῶς ἐν τρισχιλιοστών τοῦ ἑκατομμυριοστού τοῦ γράμμου τοῦ νετρίου, τουτέστι ποσότητα ὅχι μόνον ἀνεκαίσθητον εἰς ὅλας τὰς αἰσθήσεις μας, ἀνεύρετον δι' ὅλων τῶν χημικῶν ἀντιδραστησίων, ἀλλὰ καὶ ἀόρατον διὰ τῶν ισχυροτέρων ἡμῶν μικροσκοπίων. Εἶνε σχεδὸν τρομικτικὴ ἡ ἀδιόπταιστος αὕτη ἀποκάλυψις τῆς φωτεινῆς ἀκτίνος, ἀλλὰ μᾶς φανερώνει πολλά ἄλλα ἀκόμη πράγματα! Ὅχι μόνον μᾶς περιγράφει τὴν γῆ μικρὴν σύνθεσιν τῶν κόσμων, ἀλλὰ καὶ μᾶς λέγει, ἐὰν ἥλιος, ἀπομεμακρυσμένος κατὰ πολλὰς χιλιάδας ἑκατομμυρίων χιλιομέτρων ἀπ' ἡμῶν, πλησιάζῃ πρὸς τὴν γῆν ἢ ἀπομακρύνεται αὕτης, καὶ μετὰ πόας ταχύτητος τὸ κάμνει καὶ ὡσαύτως, διὰ τῆς περιοδικῆς διχοτομήσεως γράμμων τινων, ἐὰν φωτεινὸν τι σημειῖται ἐν τῷ οὐρανῷ ὁλόγῃ ἦν εἰς ἥλιος ἢ πλείονες ἀστέρες, στρεφόμενοι οἱ μὲν περὶ τοὺς δέ.

Ἀλλὰ χρειάζονται πολλὰ ἀκόμη ὅπως γνωρίσωμεν ὅλα τὰ μυστήρια τοῦ φωτός, τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου δημιουργήματος τοῦ Θεοῦ. Ὁ καθηγητής Ραϊντγγεν δὲν μᾶς ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχουσιν ἀκτίνες, ἀγνώστοι ἕως τώρα, διὰ τῶν ὁποίων ὁ χάρτης, τὸ ξύλον, ὁ χαλκὸς εἶνε ἐπίσης διαφανεῖς ὡς ἡ ὕλη; Καί, καθὼς πάντοτε, ἐνθυμείται τις, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην, ἀνάλογα ἀρχαῖα γεγονότα, εἰς τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε δὲν εἶδεν πίστιν. Ἀριστείδης, ὁ φίλος τοῦ Μάρκου Ἀδριανίου, ἀρνηγέται εἰς τὰς ἱερὰς ἐμιλίας σου, ὅτι εἶχεν εἶδει τὰ ἐσπεριώτα ὅργανά του. Ὁ Αἰγύπτιοι ἱερεῖς καὶ ὁ Ἰπποκράτης μνημονεύουσι πα μολὶν ὕρσιν, ἣν φαίνονται κατέχοντες τινες ὑπνοδόται καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἐγνώρισα γαῖαν ὡν πλοίαρχον, ὅστις μοι ἔλεγεν, ὅτι ἐνίοτε εἰς χορὸν ἢ εἰς συναυλίαν, τῷ συνεδρῶντι νὰ βλέπῃ ὅλα τὰ παρόντα πρόσωπα ὡς σκελετοὺς, πρῶτον ἵκταν δι' αὐτὸν δυσάρεστον. Ἐβλεπε λοιπὸν διὰ τῆς ἀκτίνος Ραϊντγγεν ὕρασις, τὴν ὁποίαν οἱ φίλοι του ἐξαρεκτῆριζον ὡς παραίσθησις.

Εἶνε δύσκολον νὰ ἐκτιμήσωμεν δεόντως τὴν σπουδαίότητα τῆς ταυτότητος τῆς βλῆς ἐν τῷ Σύμπαντι. Καθὼς πρότερον, καὶ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν ἐστὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἔθεωρετο ὡς δυνατόν, ὅστε τῶποι ἀγνώστοι νὰ ὦσι κατοικημένοι ὑπὸ τεράτων μορφῆς ἀνθρωπίνης, φερόντων ἕνα ὀφθαλμὸν ἢ κέρατα ἢ ὅτα διήκοντα μέχρι τοῦ ἐδάφους, τοιαῦτα, ὁποῖα τὰ περιγράφει ὁ Mandeville εἰς τὸ βιβλίον του περὶ θαυμάτων, οὕτως ἐδέχοντο, πρὸ ἑκατὸν ἀκόμη ἐτῶν, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῷ διαστήματι κόσμοι, ὅχι μόνον συνθετιμένοι ἐκ στοιχείων ἀγνώστων, ἀλλὰ καὶ ἐν οἷς ἡ ὕλη ὑπέκειν εἰς ἄλλους νόμους παρὰ τοὺς διέποντας αὐτὴν ἐδῶ κάτω. Ἀλλ' ὡς ἀνεγνωρίσαμεν, ὅτι ἐπὶ τῆς γῆς οἱ ὁργανικοὶ τύποι ἐντὸς περιωρισμένων ὁρῶν παραλλάσσουσιν, ὁμοίως βλέπομεν εἰς τὸν οὐρανὸν ὅτι ὁ Δημιουργὸς γνωρίζει νὰ παράγῃ ἀτελεύτητον ποικίλιαν κόσμων, ἐμμένων πάντοτε εἰς τὰ ὅρια τῶν μεγάλων καὶ ἀπλῶν νόμων, τοὺς ὁποίους ἐταξεν ἐν ἀρχῇ τῆς δημιουργίας. Διότι, ἐνῷ ὁ ἀνθρώπος

ζητεῖ τὴν ἐπαγωγὴν ποικίλιαν διὰ μορῶν τῆς φαντασίας ἐξευρημάτων, τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ εἶνε νὰ παράγῃ διὰ τῶν ἀπλουστερῶν μέσων θαυμασίων πλοῦτον. Οὕτω κάμνει, ὅταν ποικίλων τὸ μήκος καὶ τὴν κλίσιν τριῶν ἀξόνων, παράγῃ ἀναριθμήτους καὶ θαυμασίας μορφὰς κρυστάλλων· ὅταν δημιουργῇ ἑκατὸν χιλιάδας φυτῶν, ὅλων διαφόρων εἰς τὰ φύλλα των, τὰ ἄνθη των, τοὺς καρπούς των, δίδων εἰς τὸ ἀπλοῦν φυτικὸν κόσμον μορφὰς διαφόρους καὶ περιεχόμενα διάφορα· ὅταν ἐπὶ ἀντικειμένῳ τοσούτον ἀπλοῦ, τοῦ «καυθάρου», συντεθειμένου πάντοτε ἐκ τριῶν κυριωτάτων μερῶν μὲ δύο πτέρυγας ὑπὸ τὰ ἐλντρα, καὶ ἐξ πόδας, αὐτοσχεδιάζῃ 300,000 ποικίλικας, ὅλας θαυμασίας εἰς κομψότητα καὶ χαρακτῆρας, ὅλας ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ χρώματος καὶ μορφῆς πρὸς τὸν τόπον των καὶ τὴν χλωρίδα των.

Ἐπίσης ὁ μέγας οὗτος τεχνίτης γνωρίζει νὰ αὐτοσχεδιάζῃ εἰς τὸν οὐρανὸν, διὰ τινῶν στοιχείων καὶ τινῶν νόμων, ἑκατομμύρια ποικίλων κόσμων. Γνωρίζομεν ἤδη, ὅτι οἱ διπλοὶ ἢ τριπλοὶ ἥλιοι, οἵτινες περιστρέφονται εἰς τινὰς ἡμέρας ἢ εἰς τινὰς αἰῶνας, ἢ εἰς χιλιάδας τινὰς ἐτῶν περὶ κοινὸν τινος κέντρου, ἀκολουθοῦσι τοὺς αὐτοὺς νόμους καὶ διαγράφουσι τὰς αὐτὰς μαθηματικὰς καμπύλας, τὰς ὁποίας ὁ λίθος, ὃν ὁ παῖς ῥίπτει εἰς τὸν αἶρα. Γνωρίζομεν ὅτι, ἐπὶ τῶν πολλῶν ἀπομεμακρυσμένων κόσμων, τὸ δξυγόνον καὶ τὸ ὑδρογόνον σχηματίζουσι διὰ τῆς ἐνώσεώς των ὕδωρ, ἢ ἀεριοποιούνται εἰς ὑψηλὰς θερμοκρασίας· ὅτι ἐκεῖ ἐπίσης τὰ χρώματα παράγονται διὰ τῶν κραδασμῶν τοῦ αἰθέρος· ὅτι ἐκεῖ ὁμοίως ὑπάρχουσιν ὁ χαλκός, ὁ μόλυβδος, ὁ ὑδράργυρος· τέλος, ὅτι ἐκεῖ ὡσαύτως, οἱ ἀερόλιθοι μᾶς τὸ ἀποδεικνύουσιν, αἱ οὐσαι αὗται σχηματίζουσι κρυστάλλους, μὲ τὰς αὐτὰς μορφὰς, καὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους, καθ' ὅς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν ἐνὶ λόγῳ, γνωρίζομεν ὅτι παντοῦ, ὅπου ἐκτείνεται τὸ διάστημα καὶ ἡ βλῆ, δύο καὶ δύο κάμνουν τέσσαρα· ἐν ἄλλαις λέξουσιν, ὅτι εἰς μόνος καὶ ἐνιαυτός Θεός· διεννήθη καὶ ἠθέλησε διὰ τὴν δημιουργίαν του ἕνα μόνον καὶ ἐνιαυτὸν νόμον, μίαν μόνην καὶ τὴν αὐτὴν ἀρμονίαν, καὶ τὴν αὐτὴν φυσικὴν, τὴν αὐτὴν μηχανικὴν καὶ τὴν αὐτὴν χημείαν.

Ὁ Θεὸς μᾶς παρέσχε τὴν ὁραίαν ταύτην καὶ μεγάλαν ἀνακάλυψιν, ὡς πάντοτε τὸ κάμνει, εἰς χρόνον καὶ τόπον ἀρμόζοντα, τουτέστιν εἰς στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ ἀνθρωπότης του ἀηδίζει τὴν σκέψιν καταπεπονημένην ὑπὸ ἀνεξηγήτων προβλημάτων, καὶ ἀμφιβάλλουσα περὶ πάντων διαρωτᾷ ἐὰν ὑπάρχωσιν ἀληθῶς ἀρχαὶ αἰώνιοι τοῦ δικαίου, τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ὁραίου, ἢ ταῦτα πάντα ἦναι πρόσκαιρος καὶ εὐμετατρέπτος δοξασία τοῦ ταλκωπώρου ἀμαθούς, ὅστις καλεῖται ἀνθρώπος. Οὕτως ὁ Ἰψεν ἐγραψε· «ποῖος θὰ μοι εἴπῃ, ἐὰν ἐπάνω εἰς τὸν Δία δύο καὶ δύο κάμνουν τέσσαρα, καὶ ἐὰν ἐκεῖ τὸ ἀγαθὸν ἦν ἐπίσης τὸ ἀγαθόν;» — Καὶ ἐνταῦθα ὡσαύτως ἡ σκανδιναυικὴ ἐμύλη! (!) Ἐὰν ὁ Ἰψεν διελογίζετο κα-

(1) Σ. Μ. Ὡς γνωστόν, ὁ Ἰψεν εἶνε Νορβηγός.

θαρώτερον καὶ εἰς μελετήσει κάλλιον τὴν φύσιν, θὰ κατενόει ὅτι ὁ Ζεὺς δὲν θὰ μᾶς ἦτο ὁρατός, ὅτι δὲν θὰ ἦτο σφαῖρα πεπλατυσμένη εἰς τοὺς πόλους διὰ τῆς περιφυρᾶς, ὅτι δὲν θὰ ἦσκε ἐπὶ τῶν ἄλλων πλανητῶν δύναμιν ἔλξεως, τέλος, ὅτι δὲν θὰ ὑπήκουεν εἰς οὐδένα γνωστὸν νόμον καὶ θὰ ἦτο ἀνύπαρκτος δι' ἡμᾶς, ἐὰν, ἐκεῖ ὑψηλὰ, δύο καὶ δύο δὲν ἔκαμνον ὡσαύτως τέσσαρα. Καὶ ὡσαύτως φιλοσοφία ὑγιὺς ἤθελε τῷ ἀποδείξει, ὅτι, ὡς οἱ ἀρχαῖοι τοσούτον καλῶς τὸ ἀνεγνώριζον, τὸ γεγονός· ὅτι ἐν καὶ ἐν κάμνουν δύο, καὶ δύο καὶ δύο κάμνουν τέσσαρα, ὑποθέτει καὶ περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀπόλυτον ἰδέαν τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ δικαίου.

Ἐν δυνάμει νὰ γνωρίζωμεν, εἴπε νεώτερός τις φιλόσοφος, ἐὰν οἱ νόμοι, οἵτινες διέπουν τὴν ἡμετέραν ὑπαρξιν, ἀνευρίσκονται ἐν τῷ Θεῷ, καὶ ἐὰν οὗτος θεωρῇ τὸ Σύμπαν καθὼς ἡμεῖς. Ἡ πιθανὴ αὕτη ἐνστάσις, δι' ὅλον τὸν χριστιανικὸν κόσμον, εἶνε καθυρᾶ ἀρνησις τῆς Θεότητος. Θεός, τοῦ ὁποῦ ἡ σκέψις σχηματίζεται ἐναντίον τῶν ἀναλλοίωτων νόμων τῆς λογικῆς, οὗς φέρω ἐν ἐμοί, δὲν εἶνε δι' ἐμὲ τι πλὴν σκοτεινοῦ φωτός, θερμότητος ψυχρᾶς, ἢ ἤχου, τὸν ὁποῖον δὲν ἀκούω. Ὅτι ὅλα αἱ φανερώσεις τοῦ θεοῦ πνεύματος εἶνε ἀπείρως ὑψηλότεραί των τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, δὲν τὸ ἀρνούμεθα ποτὲ· ἀλλ' εἶνε ψευδὲς τὸ νὰ συνάγωμεν ἐντεῦθεν ὅτι οὐδὲν ἔχουσι κοινόν. Ὡς τὸ ἀλλοθῆτον, τὸ ὁποῖον συλλαβεῖται τὸ παιδίον, ἐμπεριέχει ἐν σπέρματι ὅλας τὰς καλλοῦν καὶ ὅλους τοὺς νόμους τῆς γλώσσης καὶ τῆς εὐλογητικῆς, καὶ ὅλους τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους οἱ ἄνθρωποι εἴπον ἤδη καὶ θὰ εἴπωσι ποτε· ὡς οἱ δέκα πρῶτοι ἀριθμοί, τοὺς ὁποίους ὁ ἀρχαῖος μαθητὴς ἐγραψεν ἐπάνω εἰς τὴν πλάκα του, ἐγκλείουσιν ὅλα τὰ μαθηματικά καὶ ὑπὲρ ὅτι ὁ Νεῦτων ἢ ὁ Λαπλάς ἢ ὁ Λέγενδρος ἀναιροπόλησαν· ὡς ἡ πρώτη δακτυονία, τὴν ὁποῖαν μικρὰ κόρη παίζει ἀδεξίως ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, εἶνε ἡ βάσις ὅλης τῆς μουσικῆς καὶ τῶν ὑψηλῶν ἀρμονιῶν ἐνός Handel, ἐνός Mozart, ἐνός Bach· ὁμοίως οἱ νόμοι τῆς διανοίας καὶ τῆς ὑπάρξεως, τοὺς ὁποίους μελετῶμεν ἐδῶ κάτω ἀτομά τινὰ, ἐνδεικνύουσι τὴν ἀπειρον καὶ ἀπερινοήτων διάνοιαν τοῦ Θεοῦ, ὅστις μᾶς ἐπλάσσε καὶ τὴν εἰκόνα του. Καὶ οὗτος μόνος ὁ λόγος, ἐντεθεὶς ὡς βράχος ἐκ γρανίτου ἐν ἀρχῇ τῆς Βίβλου, ἀρκεῖ εἰς τὸν χριστιανὸν πρὸς ἀναίρεσιν πάσης φιλοσοφίας, ἥτις θὰ ἐθέτεν ἐν ἀμφιδόλῳ τοὺς ἀπολύτους νόμους τοῦ δικαίου, τοῦ ἀληθοῦς, καὶ τοῦ ὁραίου.

ΑΠ' ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ

Β'.

Οἱ δεξιωθέντες ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ ἀεροπλοίου μετὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἑλλήνος Προξένου ἦσαν ὁ γραμματεὺς τοῦ ἐν Ἱόππῃ ἱεροῦ Μοναστηρίου τοῦ Π. Τάφου κ. Π. Βαφειάδης, καὶ ὁ διαρρηκνὸς Ν. Πετρόχει-

λος μετὰ τοῦ βαθδούγου, ἐκ μέρους δὲ τῆς Διοικήσεως· ὁ ἀστυνόμος τοῦ τελωνείου μετ' ἄλλων στρατιωτῶν.

Κατὰ τὴν ἀποβίβασίν μας περιεμένομεν ὅτι θὰ ἐξετασθῶσι τὰ διαβατήριά μας καὶ αἱ ἀποσκευαὶ μας· πλὴν οἱ Τούρκοι ὑπάλληλοι οὐδέτερον τούτων ἐπραξαν, προτενεχθέντες πρὸς ἡμᾶς μετὰ μεγίστης ἀδρότητος καὶ καταπληκτικῆς ἐμπιστοσύνης. Ἀνῆλθομεν λοιπὸν ἀμέσως εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῶν ὁρθοδόξων, ὅπου μᾶς ἐδεξιώθησαν ἐν πάσῃ ἐπιστημότητι ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης Ἅγιος Καθηγούμενος κ. Ἰουστίνος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν. Κεῖ ἄμα, τὴν ἐκεῖ ἀφίξιν μας ἐχαίρειζον ἡ ἐπὶ τοῦ κωδωνοστοῦ κυματίζουσα σημαία τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ χαρμόσυνος κωδωνοκρουσία, τῆς δεξιώσεως δὲ μετεῖλον ὅλας σχεδὸν ὁ λαὸς τῆς Ἰόππης, ἀνεξαρκήτως φύλλης καὶ θρησκευματος, ἐξεληθόντες ὅπως ἔδωκεν πρῶτον ἡδὴ φωνὴν Ἑλλήνας προσκυνητὰς ἐν σῶματι ἀναβαίνοντας εἰς Ἱεροσόλυμα.

Ὁ Ἅγιος Καθηγούμενος προσπνήθη μετὰ μεγίστης φιλοφροσύνης καὶ εὐγενείας, ἡμεῖς δὲ, βαθύτατα συγκινημένοι ἡσπασθήμεν τὴν δεξιάν του. Μετὰ τὴν παροχὴν ἀναψυκτικῶν, δευτέρα κωδωνοκρουσία μᾶς ἐκάλεσεν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Μοναστηρίου, ὅπου μετέβημεν, προπορευομένου τοῦ ἁγίου Καθηγουμένου ἐν ἐπισήμῳ στολῇ καὶ τοῦ ἐλλογιμοῦ Ἐφημερίου κ. Στεφάνου καὶ τῆς συνοδείας των· ἐκεῖ μᾶς ἐδόθησαν κηρία μετ' ἁλθούς, ἐψαλε δ' ἁρμονικώτατα ὁ πρωτοψάλτης καὶ γραμματεὺς κ. Βαρεϊάδης μετὰ τοῦ χοροῦ αὐτοῦ τὸ «Ἀξίον ἐστί». Κατόπιν ὁ Ἅγιος Καθηγούμενος ἤρξατο τῶν αἰτήσεων ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, δεηθεὶς καὶ ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν προσκυνητῶν τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοδότου Τάφου. Εἶτα δ' ὁ αὐτός ἐκ τῆς Ὁραίας Πόλης μᾶς ἀπηθόνα προσφωνῶναι διέξασαν τὰ μυχιώτατα τῶν καρδιῶν ἡμῶν. Διὰ προσφῶς καὶ καταλλήλως ἀντεφώνησεν ὁ κ. Μοσχάκης. Μετὰ ταῦτα ἐψάλη τὸ πολυχρόνον τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ ἱερὰ τελετὴ ἐληξεν, ἡμεῖς δὲ, ἀσπασθέντες τὸν Τιμιον Σταυρὸν καὶ τοῦ ἁγίου Καθηγουμένου τὴν δεξιάν, ἐκλυθόμεν εἰς τὸ ἡγουμενεῖον, ὅπου καὶ πάλιν ἐτύχομεν πάσης δυνατῆς περιποιήσεως.

Ἦδη ἡ ὥρα τῆς ἐξ Ἰόππης ἀναχωρήσεως ἡμῶν ἐπίστα· ἡ κωδωνοκρουσία ἤρχισε τώρα, τὰ ἀποχαιρετιστήρια ὁ Ἅγιος Καθηγούμενος μᾶς συνώδευσε μέχρι τῆς ἐκθύρας τοῦ Μοναστηρίου, ἐνθα ἡσπασθήμεν καὶ πάλιν τὴν δεξιάν του καὶ εὐχαριστήσαμεν διὰ τὴν ἐγκάρδιον δεξιωσίν του· λαθόντες δὲ τὴν εὐλογίαν του, ἀπῆλθομεν ἐν συγκινήσει.

Ἀπὸ τοῦ Μοναστηρίου μέχρι τοῦ σιδηροδρομικοῦ τῆς Ἰόππης σταθμοῦ, μᾶς συνώδευσαν πλῆθος λαοῦ, κυρίαι πολλαὶ τῆς Ἰόππης καὶ οἱ προροηθέντες ὑπάλληλοι. Ἡ ἀγορά, δι' ἣς διήλθομεν, ἐβρίθεν ἀνθρώπων πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης· εἰδομεν ἐκεῖ ἀράδας ἡμιγύμνους φερόντας μόνον χιτῶνα περιεσφιγμένον διὰ ζώνης, Ἰουδαίους καὶ Τούρκους φερόντας τὴν ἔθνικὴν αὐτῶν ἐνδυμασίαν, πλείστοι δ' ἐξ αὐτῶν ἐπώλουν τὰ διάφορα αὐτῶν ἐμπορεύ-

ματά, καρπούς πρὸ πάντων, καὶ μᾶς ἐχαιρέτιζον, ἑκαστὸς εἰς τὴν γλῶσσάν του. Περὶ τὴν θὴν δὲ π. μ. δι' ἐκτάκτου ἀμαρτοστοιχίας ἀνεχωρήσαμεν ἐξ Ἰόππης ὑπὸ τὰς ἀδελφικὰς καὶ ἐνθέρμους εὐχὰς τῶν νέων μας φίλων.

Πόσον εἶνε ὥρα καὶ ἡ ἀπὸ Ἰόππης μέχρις Ἱερουσαλὺμ ὁδός! Ἐδῶ οἱ φοίνικες ἀνεγείρουσι τὰς τοξοειδεῖς κορυφὰς των, ἐκεῖ κήποι πεφραγμένοι δι' ἀραβοσυκῶν, αἵτινες ἀπειλητικῶς προτείνουσι τὰς μεγάλας ἀκάνθας των, μᾶς δεικνύουσι πᾶν καλόν, ὅπερ δύναται νὰ παράσῃ γῆ πλουσία καὶ γονιμωτάτη, ἡ γῆ τῆς Ἑπαγγελίας. Ἐθαυμάσαμεν τὰς μικρὰς τὸ ἀνάστημα, πυκνοφυτευμένας δὲ καὶ φουντωτάς καὶ πλήρεις καρπῶν πορτοκαλίας, ὁμοίας πρὸς κορασιδας ἢ νύμφας ἐνδεδυμένας χρυσοπράσινον στολήν καὶ ἐγυνητοῦμεν ἀπὸ τὰς βοιάς, τὰς λεμονιάς, τὰς συκάς, καὶ πλῆθος ἄλλο ὁπωρόδωρον δένδρων, ἅτινα σχηματίζουσι πυκνὸν καὶ κατὰσκίον δάσος. Αἱ μελαγχολικαὶ ἐλαφαὶ ἐρχονται κατόπιν, καταλαμβάνουσαι ἀπειρον ἐκτασιν γῆς. Ἐκεῖ που διακρίνομεν, ἐν μέσῳ κυπαρίσσεων καὶ συοκαρεῶν, μίαν κρήνην· πλησίον αὐτῆς λέγουσιν ὅτι ὑπῆρχεν ἡ οἰκία τῆς Ταβιδᾶ, ἣν ἀνέστησεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. Παρέκει, ἐπὶ ἀμυγδαλῶν ἐδάφους, σφριγηλαὶ ἀμπελοὶ θάλλουσιν· ἐν τῷ μεταξὺ, φελλάχοι, ἐπὶ τῶν καμῶλων τῶν διερχόμενοι, ἵστανται μετὰ περιεργείας βλέποντες καὶ χαιρετίζοντες ἡμᾶς.

Ἦδη ἐμὲθα εἰς τὴν περίφημον κοιλάδα τοῦ Σάρωνος. Ἐδῶ ἐβρίσκονται οἱ λαχανόκηποι δι' ἀραβοσυκῶν πεφραγμένοι ὅλοι καὶ πλήρεις πολυειδῶν λαχανικῶν. Ἐδόμεν ὀρίμους ντομάτας, καὶ ἀγκουράκια ὀρεινὰτα, μικροσκοπικά· ἐκεῖ εἶνε οἱ ἀγροὶ οἱ καταπράσινοι καὶ ἡδὴ χρυσεύζοντες, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ κριθὴ καὶ ὁ σίτος, σχεδὸν ὀριμοὶ πλέον, ἀναμένουσι τοῦ θεριστοῦ τὸ δρέπανον· παρ' ἐκεῖ ἡ σμαραγδίνη καὶ χρυσοκέντητος χλόη μᾶς προκαλεῖ νὰ δρεψώμεν ὀρεινὰτα ἀνθή, δι' ὧν εἶνε κατεσπαρμένη· χωρὶα μικρά, μεταξὺ τῶν ὁρίων καὶ τὸ ἱστορικώτατον Γαζούρ, ἡ ἑλλοτε πρωτεύουσα τῶν Χαναανίων Γαζέρ, μὲ τὰς καλὸδας ἄλλοκότως ἐκτισμένας καὶ διὰ χρόνου καὶ χώματος ἐστεγασμένας, εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ μας. Ναι, εἶνε πραγματικῶς αὕτη ἡ γῆ τῆς Ἑπαγγελίας, ἡ γῆ, τῆς ὁποίας ἐκάστη γωνία, ἐκάστη σπιθαμὴ ἔχει καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῆς· ὁποῖαν δὲ ἱστορίαν!...

Φθάνομεν εἰς Λύδδαν, πλὴν δὲν βλέπομεν τὴν πόλιν. Ὁ σταθμὸς εἶνε μακρὰν· οἱ εἰς αὐτὸν εὐρισκόμενοι Γούρκοι καὶ ἄλλοι μᾶς ὑποδέχονται πρὸςπένετατα. Εἰς τὴν Λύδδαν ὑπάρχει μοναστήριον, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὅπου φυλάσσεται καὶ τὸ σπυρίον αὐτοῦ λείψανον· διότι ἡ Λύδδα ὑπῆρξεν ἡ πατρίς Του Δυστυχῶς δὲν ἴπο δυνατόν νὰ τὸ ἴδωμεν.

Μετὰ τινα λεπτὰ ἀναφαίνεται ἐμπροσθέν μας μικρὰ χωμόπολις. Εἶνε ἡ ἄλλοτε μεγάλη, ἐπίσημος καὶ πολυάνθρωπος Ἀριμαθαία, ἡ πατρίς τοῦ Ἰωσήφ καὶ τοῦ Νικοδήμου, πλὴν σήμερον ἡ μικρὰ καὶ βυπαρὰ Ρέμπλη. Τὰ περίεξ αὐτῆς εἶνε κατὰρτυ· ἐκεῖ εἶδομεν ὑψηλὸν πύργον, ὅστις καλεῖται τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων, πλησίον

δὲ αὐτοῦ εἶνε δεξαμενὰ καλούμεναί τῆς Ἁγίας Ἐλένης. Ἐν Ρέμπλῃ ὑπάρχει ἐπίσης μοναστήριον τῶν ὀρθοδόξων, πρὸ τῆς πόλεως δὲ καίται τὸ νεκροταφεῖον τῶν ὀρθοδόξων. Εἰς τὸν σταθμὸν ἡξιώθημεν ὡταύτως προσηνεστάτης ὑποδοχῆς.

Μετὰ πέντε λεπτὰ ἀναχωροῦμεν ἐκ Ρέμπλης διερχόμεθα ἐλῶδη πεδιάδα, ὅπου τὸ χωρίον Νααγκί, εἴτα ἄλλα μικρὰ χωρία. Ἦδη ἀρχίζουσι τὰ ὄρη τῆς Ἰουδαίας· διερχόμεθα διὰ μέσου κοιλάδων, χαράδρων καὶ ὀρέων νομίζω ὅτι εὐρίσκομαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ἀνερχόμεθα τὴν κοιλάδα Ἐς Σαρρ, διερχόμεθα διὰ γεφυρῶν καὶ φθάνομεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Μπιτιτίρ, ὠραίου καὶ καταφύτου χωρίου, ὅπου ὑπάρχει καὶ ἄφθονος ὕδματος πηγὴ. Κατόπιν διερχόμεθα δι' ἀποτόμου κλιτύος, καὶ φθάνομεν εἰς τὴν κοιλάδα Ἐρ Οὐάρδ ἥτοι τῶν Ρόδων, καὶ εἴτα εἰς τὰ ὕδατα τὰ λεγόμενα τοῦ Φιλίππου, καθόσον, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐκεῖ ἐδάπτισεν ὁ ἀπόστολος Φίλιππος τὴν αἰθιοπα εὐνοῦχον. Εἴτα διερχόμεθα ἄλλα χωρία, ἐν οἷς καὶ τὸ μέγα χωρίον τῆς Μάλχας, βλέπομεν δεξιὰ τὸ μέγα μοναστήριον τοῦ προφήτου Ἠλίου, εἴτα τὸ μοναστήριον τὸ λεγόμενον Κατὰ Μόνας, ὅπου συνήθως διαμένει ὁ Πατριάρχης· καὶ ἡδὴ, μετὰ πεντάωρον σχεδὸν σιδηροδρομικὴν πορείαν, ἰδοὺ ἀναμένουσα ἡμᾶς ἡ Ἱερουσαλήμ.

Ἱερουσαλήμ! ἡ καρδιά μας κτυπᾷ μέχρι διαρρήξεως! ὅλοι ἐμὲθα εἰς τὰς θυρίδας θέλοντες νὰ τὴν ἴδωμεν καὶ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν, πρὶν εἰσεῖτι φθάσωμεν ἐντὸς αὐτῆς. Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ Πόλις ἡ Ἁγία! Ἰδοὺ ἡ πόλις τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Σολομῶντος, τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τῶν προφητῶν! Ἰδοὺ ἡ χώρα, ὅπου ἐδίδαξε τὴν ἀλήθειαν, ὅπου ἐπαθε καὶ ἀπέθανε χάριν τοῦ κόσμου ὁ Χριστός! Ἄ! ἡξιώθημεν τέλος νὰ τὴν ἴδωμεν! ἡξιώθημεν νὰ πλησιάζωμεν εἰς αὐτήν! μετ' ὀλίγον θὰ ἐμὲθα ἐντός! θὰ πατώμεν τὰ ἱερὰ χώματά της, ἅτινα διὰ τοῦ Αἱματος τοῦ ἡγίασεν ὁ Σωτὴρ, τελείως ἐκεῖ τὸ μέγα καὶ ἀρρητον μυστήριον τῆς ἀνθρωπίνης ἀπολυτρώσεως.

Ἐξῶθεν τοῦ τείχους εἶνε ἡ Γερμανικὴ παροικία μὲ τὰς ἐρυθροσκεπὰς αὐτῆς στέγας· ὁ Ρωσικοὺς ξενῶν, καὶ τὰ Ῥωσικὰ κτίρια· πέραν δὲ αὐτῶν, διακρίνομεν τὸ μαυρισμένον τεῖχος, τὸ περικλείον τὴν Ἁγίαν Πόλιν.

Ἦδη ἡ ἀμαρτοστοιχία σταματᾷ καὶ ἀνυπόμονοι ὅλοι κατερχόμεθα.

Ὁ ἐν Ἱερουσαλήμ σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου κεῖται ἐπὶ γηπέδου ἀνήκοντος εἰς τὸ Ι. κοινὸν τοῦ Π. Τάφου, ἀπέχει δὲ περὶ τὸ ἕν τέταρτον τῆς ὥρας τῆς πόλεως δι' ἀμάξης. Ἐκεῖ μᾶς ὑπεδέχθησαν οἱ ταχθέντες δι' ἡμᾶς ξεναγοὶ ἀρχidiaκonoι κ.κ. Κλεώπας Κικιλίδης, βιβλιοθηκῆριος τοῦ Πατριαρχείου, καὶ Μελέτιος Μεταξάκης γραμματεὺς τοῦ Ἱεροῦ Κοινοῦ· εἴτα ὁ Βος διερχομένης τοῦ προξενείου, ὁ γέρον Σκευοφύλαξ Εὐθόμιος, ὁ Μέγας Δραγουμάνος τοῦ Ι. Κοινοῦ τοῦ Π. Τάφου, καὶ πλῆθος λαοῦ. Ἐκεῖ που δὲ ἀναβὰς ὁ ξεναγὸς μας κ. Κλεώπας, μᾶς προσφώνει διὰ τῶν ἐξῆς περίπου:

«Εὐγενέστατοι Κύριοι,
«Σεμναὶ Κυρίαί,

«Ἐπιτρέψατε νὰ εἰπωμεν εἰς ὑμᾶς ὅτι διατελοῦμεν λίαν συγκινηθέντες ἐπὶ τῇ ἀφίξει ὑμῶν ἐνταῦθα. Ἡ Ἱερὰ Σιωνίτις Ἐκκλησία καὶ ἡ Σεβαστὴ Ἀγιοταριτικὴ ἀδελφότης διατελοῦσι χαίρουσαι καὶ ἀγαλλόμεναι διὰ τὰ εὐγενέστατα ὑμῶν αἰσθήματα καὶ διὰ τὸν εὐσεβέστατον ζῆλον, ὃν εὐπρεστέστητε νὰ ἐπιδείξητε ὑπὲρ τῶν Ἁγίων Τόπων.

«Εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεόν, ὅστις ἡξίωσεν ὑμᾶς, ἵνα κείσῃ καὶ ὕγιως καταφθάσῃτε εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Παλαιστίνης ἔδαφος, μετὰ τοῦ ὁποίου συνδέουσι ἡμᾶς ἱερὰ αἰσθήματα καὶ διανοήματα μεγίστης καὶ ὑπερέτης σημασίας. «Εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεόν, ὅστις ἡξίωσεν ὑμᾶς, ἵνα πατήσῃτε τὴν γῆν τὴν ὑψηλοτέρων ἀποκαλύψεων, τὴν γῆν, πρὸς ἣν, ἵσται ἡμέρα, ὅτε οἱ ὀφθαλμοὶ συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος κατευθυνθήσονται.

«Εὐαγγελίζομαι ὑμῖν ἐκ μέρου συμπάσης τῆς Σεβαστῆς Σιωνιτικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Σεβαστῆς Ἀγιοταριτικῆς ἀδελφότητος τὴν χαράν, τὴν εὐρήνην, καὶ τὴν εὐλογίαν αὐτῆς ἐφ' ὑμᾶς!

«Χαίρετε καὶ χαίρομεν.

«Ἐποδεχόμεθα ὑμᾶς ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας.

«Ἐρχεσθε πρὸς ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις τὸ μητρικὸν αὐτῆς γάλα κοινὸν παρέχει εἰς ἅπαν τὸ ὀρθόδοξον χριστιανικὸν πλῆρωμα τὸ προτερχόμενον εἰς προσκύνησιν τῶν Ἁγίων Τόπων.

«Ὡς εὐ παρέρητε! Καλὸς μᾶς ἦλθατε!

«Ἡ Σεβαστὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἁγίας καὶ ἱερᾶς Σιωνιτικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἀγιοταριτικῆς ἀδελφότητος, ἡ προϊσταμένη νῦν τῶν πραγμάτων, καθ' ἕσπον ὁ Σίπτος αὐτῆς πρωθιερέρχης Πατριάρχης Δαμιανὸς ἀποσιελίζει, ἀνέθηκεν ἡμῶν τῷ ἀρχidiaκόνῳ καὶ βιβλιοθηκῆρι Κλεώπῃ καὶ τῷ ἐλλογίῳ Γραμματεῖ τοῦ ἱεροῦ κοινοῦ κ. Μελετίῳ καὶ τῷ υπογραμματεῖ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κοινοῦ κ. Βασιλειάδῃ, ἵνα εἰπωμεν ὑμῖν τό: καλὸς ἦλθετε. Ἦδη ἀπὸ τῆς ὥρας ταύτης τιθέμεθα εἰς τὰς βυστέρας διαταγὰς ὡς ξεναγοὶ ἡμᾶς τὰ ἅγια προσηνύματα.

«Ἀγώμεν πρὸς τὴν Ἁγίαν Πόλιν.»

Ἀγώμεν εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν! Ναι, ἀγώμεν εἰς Ἀθῆν. Ἡ καρδιά μας διψᾷ θείω, συγκινήσεων! Ἡ ψυχὴ μας δρμᾷ ἀκράτητος πρὸς τὰ ἅγια ἐκεῖνα μέρη! Ὁ ἱερὸς πάθος μας πληροῦται! ἰφθάζομεν εἰς Ἱερουσαλήμ! Οὐδεμία γλῶσσα δύναται νὰ ἐκφράσῃ τί αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ εἰς τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις: Ἐφθάζομεν εἰς Ἱερουσαλήμ. Οὐδεὶς ἀλάματος δύναται νὰ τὸ περιγράψῃ· μαντεύεται, ἀλλὰ δὲν ἐκφράζεται, δὲν περιγράφεται...

Ἐπιβαίνομεν εἰς ἀμάξας, καὶ μετὰ τινα λεπτὰ εὐρισκόμεθα πρὸ τῆς πόλεως τοῦ Δαβὶδ, ὅπου κατερχόμεθα, καὶ οὕτω, ὡς ἐμὲθα, μὲ τὰ σκελιδία μας εἰς τὰς χεῖρας, εἰσερχόμεθα διὰ τῆς αὐτῆς πόλεως, καὶ προπορευομένων τῶν ξεναγῶν μας, διὰ δρομίσκων λιθοστρώτων, σκυτεινῶν, θαλωτῶν καὶ ἀνωμάτων, διεθυνόμεθα εἰς τὸν μέγιστον

καὶ Πάνσεπτον Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, εἰς προσκύνησιν τῶν Ἁγίων τῶν Παθῶν Τόπων.

Ἰδοὺ ἡ γῆ τοῦ Ἰσραὴλ, ἰδοὺ ἡ Παλαιστίνη, Ἡς κάθε βῆλος χώματος καὶ θεία ἱστορία. Ἡ χώρα τῶν Πατριαρχῶν, ἡ πάνσεπτος ἐκείνη, Ὅπου τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ ἦκετο ἡ λατρεία.

Ἰδοὺ ἡ γῆ τῶν προφητῶν, ἡ χώρα τῶν θαυμάτων, Ἡ τῆς Ἑπαγγελίας γῆ, ἡ τρισευλογημένη, Που ἐφύλλεν ὁ Σολομὼν τὸ ἄσμα τῶν ἡμάτων. Καὶ ἦν θαυμάζει ἅπανα ἡ γῆ, ἡ οἰκουμένη.

Ἰδοὺ ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ πόλις ἡ ἁγία, Τὸ σκῆνωμα τοῦ Σαβαώθ καὶ τοῦ Δαβὶδ ὁ θρόνος! Ἐνταῦθα τῆς ἐκκλησίας ὁρηταίεας ἡ ἐστία! Ἐδῶ ἡκούσθη ἀγγεινὸς ἐνὸς Θεοῦ ὁ στόνος!

«Ὡ! μὲ ἡξίωσ' ὁ Θεὸς νὰ ἴδῃ, νὰ γνωρίσῃ τὴν γῆν, ὅπου ἐνέτειλεν ὁ ἥλιος τοῦ κόσμου! Μ' ἡξίωσεν ὁ Ὑψίστος τὴν χώραν νὰ πατήσῃ, Που ἐπαθεν, ἀπέθανε καὶ ἀνέστη ὁ Θεὸς μου!

Τὴν χώραν ὅπου ἡ φοικτὴ ἐπαίχθη τραγωδία! Που ὁ Χριστὸς, ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου ἐσταυρώθη!.. Πῶς πάσχει! πῶς συντρίβεται ἐνταῦθα ἡ καρδιά! Ἐχρησασθε σοί, Κύριε! ὁ πόθος μ' ἐπληρώθη!

Κρυσταλλία Δασκαλοπούλου.

ΠΟΘΕΝ Η ΨΥΧΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΠΑΤΕΡΑΣ ΑΝΤΙΛΟΓΙΑΙ ΚΑΙ ΥΒΡΕΙΣ ΤΟΥ κ. ΜΑΚΡΑΚΗ

Κατὰ μὲν τὸν κ. Μακράκην, ὡς εἶδομεν ἐν τῷ προηγούμενῳ τῆς ἀ' ἀναπλάσεως φύλλῳ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἐπλάσθη ἐκ τοῦ χοῦ, δι' οὗ λόγου ἀναφέρει ἐν τῇ Ἠθικῇ του, ὡς τινες ἀνθρώπων. Κατὰ δὲ τοὺς ἁγίους πατέρας μόνον τὸ σῶμα ἐπλάσθη ἐκ τῆς γῆς, ἡ δὲ ψυχὴ ἐδημιουργήθη καὶ ἐχαριστώθη διὰ τοῦ θείου ἐμφυσήματος.

Τὴν ἐναντιότητα ταύτην τὴν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον θὰ ἀποδείξωμεν ἐνθεν μὲν διὰ μαρτυριῶν ἐνὲα μεγάλων θεοφόρων Πατέρων, ἐνθεν δὲ διὰ κοιμῶντων εἰλημμένων ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ κ. Μακράκη.

1) Ὁ μέγας Ἀθανάσιος λέγει: «Ἡ μὲν τῶν κτηνῶν ψυχὴ ἐκ γῆς ἐλαβε τὴν δημιουργίαν... Ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῆς θείας ἐμπνεύσεως ἐσχῆκε τὴν ψυχὴν». (Τομ. 4, σελ. 545). Ἄλλ' ὁ κ. Μακράκης ἀντιλέγει: «Ὁ Ἀδάμ γῆ ἐστὶ ψυχὴ τε καὶ σῶμα: Ἀποκλείειν ὃ δὲ ἀσυνεπὲς καὶ ἀλόγως τὸ κατηγορούμενον γῆ ἀπὸ τοῦ κυρίου τῆς κρίσεως ὑποκειμένου, καὶ κατηγορεῖν αὐτὸ ἐπὶ ἐτέρῳ ὑποκειμένου ἁλλοτρίου τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ, τοῦτ' ἐστὶ διαστρέφειν τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ μετ' ἀσεβείας καὶ ἀνυπακοῆς σατανικῆς καὶ τὸ ψεῦδος ἀντεισάγειν ἀντὶ τῆς ἀληθείας». (Ἠθικὴ σελ. 201)

2) Ὁ μέγας Βασίλειος λέγει: «Σύνθετος ὁ ἄν-

» θραυπος ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος· ἡ σὰρξ ἀπὸ γῆς, ἡ δὲ ψυχὴ οὐρανία». (Τόμ. 2 σελ. 41). 'Αλλ' ὁ κ. Μακράκης ἀντιλέγει: Σύνθετος ὁ ἄνθρωπος ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος καὶ πνεύματος. «Ὁ ἄνθρωπος (κατὰ ψυχὴν καὶ σῶμα) γίνεται μέχρι τοῦ νῦν ἐκ τῆς οὐσίας τῆς γῆς. » 'Αλλ' οἱ ἐκ τῆς γῆς φωνοῦντες καὶ κενολογοῦντες, οἱ ἀπεχθανόμενοι τὴν ἀλήθειαν χάριν τῶν προσφιλῶν αὐτοῖς προλήψεων » ἀντιλέγουσιν πρὸς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θεοῦ». (Ἠθικὴ, σελ. 200.)

3) Ὁ θεολόγος Γρηγόριος λέγει: «Ψυχὴ δ' ἐπιμύσσει ἀστὺς ἐκτοθεν εἰσπίπτουσα πλάσει χορὴ». Τοῦτο δ' ἐρμηνεύεται ὡς ἑξῆς: — Ἡ δὲ ψυχὴ συνάπτεται κατὰ τρόπον υπερβαίνοντα τὴν γνῶσιν ἡμῶν πρὸς τὸ πλάσθιν ἐκ τοῦ χορὸς σώμα ἐμβαλλομένη ἐξωθεν. (Τόμ. 3 σελ. 446). 'Αλλ' ὁ κ. Μακράκης ἀντιλέγει: «Ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῆς οὐσίας τῆς γῆς κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν». (Κατήχησις, σελ. 76.) Φρονῶν δ' ὅτι μόνος αὐτὸς πιστεύει ἐν τούτῳ ὡς λαλεῖ ὁ Θεός, λέγει: «Ὁ ἀκούων καὶ πιστεύων ὡς λαλεῖ ὁ ἀψευδὴς Θεὸς κάτοχος γίνεται τῆς ἀληθείας, καὶ βεβαίως διὰ τοῦ ὁρθοῦ λόγου ἐλέγχει τοὺς παραλογισμοὺς τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀρχιερέως τοῦ ὁφθαλμοῦ. Πᾶν ψεῦδος ἐκ τοῦ Διαβόλου ἐστὶ καὶ ἐλέγχεται ἀσυνέβητα» ἔσθον πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἢν λαλεῖ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ». (Ἠθικὴ σελ. 200.)

4) Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέγει: «Τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐλάβεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς γῆς, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτὸς δίδωσι, κτίσας, δημιουργήσας, οὐκ ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐκβαλὼν». (Τόμ. 6 σελ. 476.) Ὁ αὐτὸς λέγει: «Αὐτὸ τὸ σῶμα ἀπὸ γῆς ἐν, γῇ πάλιν ἔσται γῇ γὰρ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. 'Αλλ' ὁ κ. Μακράκης ἀντιλέγει: «Τὸ ὅτι τὸ κατηγορούμενον γῇ ἀποκλείεται ἀπὸ τὴν ψυχὴν καὶ ἀναφέρεται εἰς μόνον τὸ σῶμα, αὕτη ἐστὶ κρίσις ἄλογος, ἀνθαίρετος καὶ ψευδής». (Ἠθικὴ σελ. 201)

5) Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς λέγει: «Ἐξ ὅρα τῆς τε καὶ ἀοράτου φύσεως δημιουργεῖ τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός... ἐκ γῆς μὲν τὸ σῶμα διαπλάσας, ψυχὴν δὲ λογικὴν καὶ νοερὰν διὰ τοῦ ἰδίου ἐμφυσηματος δοῦς αὐτῷ». (Τόμ. 1, σελ. 920). Συνέταξε δὲ συνωδὰ τούτοις καὶ τὸν γνωστὸν ἐπικηδεῖον ὕμνον, ἐν ᾧ λέγει: «Γῆθεν μου τὸ σῶμα διέπλασας, δέδωκας δέ μοι ψυχὴν τῇ θεῷ σου καὶ ζωοποιῶ ἐμπνεύσει». 'Αλλ' ὁ κ. Μακράκης ἀντιλέγει: «Ἡμεῖς καινὴν γνῶσιν ἐκ τοῦ θησαυροῦ ἡμῶν ἐξάγοντες, ἀνακαινίζομεν καὶ τὸν ὕμνον τοῦτον ὡς: «Γῆθεν με (ψυχὴν τε καὶ σῶματι) διέπλασας ἄζωον, δέδωκας δέ μοι ζωὴν τῇ θεῷ σου καὶ ζωοποιῶ ἐμπνεύσει». (Ἀπολογία, σελ. 268.)

6) Ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος λέγει: «Ὁ τῶν ὁλων δημιουργὸς τὸν ἄνθρωπον μὲν ἐπλασεν ἀπὸ τῆς γῆς, ἥτοι τὸ σῶμα· ἐψύχωσε δ' αὐτὸ ψυχῇ ζώσῃ καὶ νοερῇ». (Τόμ. 2, σελ. 41.) Ὁ αὐτὸς λέγει:

«Πρὸς μόνον εἴρητο τὴν σάρκα· Γῆ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσει». (Τόμ. 6, σελ. 160.) 'Αλλ' ὁ κ. Μακράκης φρονεῖ ὅτι τὸ ἐξηγεῖν τὴν λέξιν ἄνθρωπος διὰ τῆς λέξεως σῶμα εἶνε διαβολικὴ ἀσέβεια. Ἰδοὺ ἡ ἀντιλογία του: «Ἀντικαθίσταν τὸ ὑποκείμενον τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ δι' ἄλλου ὑποκειμένου τόλμην ἐστὶ καὶ ἀσέβεια, ἢν μόνος ὁ Διαβόλος συνήθως ποιεῖ, ἵνα ἐξαπατήσῃ τοὺς μὴ ἔχοντας λογικὴς φρένας». (Ἠθικὴ σελ. 201.)

7) Ὁ ἅγιος Μάξιμος λέγει: «Ψυχῆς γένεσις ἐξ ὑποκειμένης ὕλης οὐ γίνεται, καθάπερ τὰ σῶματα, ἀλλὰ τῷ βουλήματι τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ζωτικῆς ἐμπνεύσεως». (Τόμ. 2 σελ. 1324.) 'Αλλ' ὁ κ. Μακράκης, ἐξηγῶν τὸν θεῖον λόγον, «Σὺ, Ἀδάμ, γῇ εἰς, ἀντιλέγει: «Τὰ κύρια ὀνόματα καὶ αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι ὀνομάζουσι τὸ ἐλεύθερον πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ἐγώ, καὶ οὐχὶ τὸ ὄργανικόν σῶμα... Ἡ δὲ κρίσις τοῦ Θεοῦ τὸ κατὰ γὰρ ὀνομαζόμενον γῇ καταγορεῖ ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἀδάμ, καὶ ἐπομένως ταυτίζει τὴν οὐσίαν τῆς γῆς πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ προσώπου τοῦ ὑποκειμένου τῆς κρίσεως. » Δηλαδή πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς. (Ἠθικὴ σελ. 201.) «Ὁ δὲ μὴ παραδεχόμενος τὴν ἐξηγήσιν ταύτην πλανᾶται ἀναγκαίως παρακούων τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ καὶ παρὰ τὸν ὁρθὸν λόγον λογιζόμενος. » (Ἠθικὴ σελ. 200.)

8) Ὁ ἅγιος Φώτιος λέγει: «Αἰδιὰ τοῦ Πνεύματος, ἥτοι τοῦ ἐμφυσηματος, προσερχὸς ἡ τοῦ ἀνθρώπου δεδωμμένηται ψυχῇ». (Ἀμφιλ. 65.) 'Αλλ' ὁ κ. Μακράκης ἀντιλέγει: «Ἡ ψυχὴ ἐλήφθη ἐκ τῆς γῆς καὶ συνεπλάσθη τῷ σώματι, καὶ ἐζωοποιήθη διὰ τοῦ ἐμφυσηθέντος πνεύματος τοῦ Θεοῦ, ὃ ἐγένετο τρίτον συστατικὸν τοῦ ἀνθρώπου μέρος. » (Ἀπολογία, σελ. 289.) Καὶ ἀλλὰ τοῦ: «Ὁυδεὶς τῶν Πατέρων ἐνόησε τὴν ἀληθὴ ἐνοσίαν τοῦ χωρίου τῆς Γενέσεως, ἀλλὰ πάντες ἀπεπλανήθησαν παρερμηνεύσαντες αὐτὰ». (Ἀπολογία, σελ. 242.)

9) Ὁ ἱερός Θεοδόρητος λέγει: «Τὸν ἄνθρωπον ἐξ ὄντων καὶ μὴ ὄντων ἐποίησε· τὸ μὲν σῶμα διέπλασε γοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς· τὴν δὲ ψυχὴν ἐκ μὴ ὄντων ἐδημιούργησε. Καὶ ὁ Θεότατος Μωϋσῆς πρότερον ἐφῆσε τοῦ Ἀδάμ διαπλάσθαι τὸ σῶμα, εἰθ' οὕτως ἐμφυσᾶσαι τὸν Θεὸν τὴν ψυχὴν». (Τόμ. 4, σελ. 465.) Ὁ δὲ κ. Μακράκης ἀντιλέγει: «Ὁ Ἀδάμ γῇ ἐστὶ ψυχὴ τε καὶ σῶμα. » (Ἠθικὴ, σελ. 201.) Καὶ ἀλλὰ τοῦ: «Οἱ πατέρες δὲν ἐνόησαν ὁρθῶς τὸ περὶ τῆς πλάσεως τοῦ ἀνθρώπου διαλαμβάνον χωρίον τῆς Γενέσεως, διότι καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ νοηθῶσιν αὐτὸ, προκατειλημμένοι ὄντες. » (!) (Ἀπολογία σελ. 244.)

Διὰ τῶν ἀνωτέρω βλέπομεν τί λέγουσιν οἱ ἅγιοι πατέρες περὶ τῆς πλάσεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τί ἀντιλέγει ὁ κ. Μακράκης εἰς τὴν Ἠθικὴν του, εἰς τὴν Ἀπολογίαν του καὶ εἰς τὴν Κατήχησίν του. Ὁ θέλων νὰ ἰδῇ πλήρη

τὰ ἐπιχειρήματα δεῦρα προσάγει ὁ ἐξιστοῦς τοῦ «Λόγου» συντάκτης, διὰ νὰ ἀποδείξῃ ψευδομένους μὲν τοὺς ἁγίους πατέρας καὶ τοὺς ἀπαζομένους τὴν γνώμην αὐτῶν, ἀληθεύοντα δ' ἐαυτὸν, ὡς ἀναγνῶντα τὰ σημειούμενα συγγράμματα του, ἰδίως δὲ τὴν Ἠθικὴν του ἀπὸ σελίδος 199 ἕως 203, καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 1057 φύλλον τῆς ἐφημερίδος του «Λόγος». Τὰ ἐν τῇ Ἠθικῇ ἐπιχειρήματά του, ὡς δύο ἀντρεσάμεν εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον, εἶνε ἑταῖ τὰ ἑξῆς τρία:

1) Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ὀνομάζει τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ἐκ γῆς χοῖκόν, τὸν δὲ δευτέρον Κύριον ἐξ οἴρανου, διὰ τοῦτο, λέγει, τὸ γῆ εἰ πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν ψυχὴν κυρίως. — Ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους τούτους τοῦ ἁγίου Παύλου παρερμηνεύει ὁ κ. Μακράκης: τὴν δ' ἀληθὴ ἐρμηνείαν αὐτῶν παρέχει Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος εἰς τὸν 35ον παζὶν αὐτοῦ λόγον. Αὐτὸς δηλαδή ὁ ἅγιος, ὃν ὁ κ. Μακράκης ἐπικαλεῖται ὡς ὁμοφρονούντα εἰς τὸ 1468 φύλλον τῆς ἐφημερίδος του «Λόγος»· ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ἐλέγχει τὴν παρερμηνείαν του.

2) Ἐπειδὴ, λέγει, ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀδάμ ἡμάρτησε, καὶ αὐτὴ ἐπρεπε νὰ καταδικασθῇ, ὡς ἐλεύθερον πρόσωπον, διὰ τοῦτο περὶ αὐτῆς ὀμιλεῖ ὁ Θεός, ὅτι εἶνε γῇ καὶ θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν γῆν. — Ἀλλ' εἰς ταῦτα ἀποκρινόμεθα. Naί, παραδεχόμεθα ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμάρτησε, καὶ αὐτὴ ἐπρεπε νὰ τιμωρηθῇ. Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ ψυχὴ δὲν ἐτιμωρήθη ἐφ' ἐκμετέλλεσθαι κατ' αὐτῆς τῆς προσηγγελημένης ποινῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ εἰπόντος: εἰς τοὺς πρωτοπλάστους, ὅτι ἀθανάτω ἀποθανέσθαι, ἐὰν παραβῇτε τὴν ἐντολήν μου; Ἐτιμωρήθη λοιπὸν ἡ ψυχὴ τῶν πρωτοπλάστων, διότι καὶ ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Ἔβα ἀπέθανον μὲν κατὰ ψυχὴν εὐθὺς μετὰ τὴν παράβασιν, χωρισθέντες ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἀπέθανον δ' ὕστερον καὶ κατὰ σῶμα, χωρισθέντες ἀπ' αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, διαλυθέντες εἰς τὴν γῆν, αὐτῆς ἀδιαιρέτου κατελευθύντες εἰς τὴν Ἄδην. Ἐκ τούτου ἄρα δὲν ἐπείττει ὅτι ἡ ψυχὴ εἶνε γῇ καὶ ἐπλάσθη ἐκ γῆς. Ὡστε καὶ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο τοῦ κ. Μακράκη δὲν ἔχει οὐδεμίαν λογικὴν ἰσχὺν πεῖθουσιν ὅτι ἐνεκα τοῦ τοῦ ὀφειλομένου νὰ παραδεχθῶμεν τὸ περὶ τοῦ ὅτι ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς ταυτίζεται πρὸς τὴν γῆν φρόνημά του, καὶ νὰ ἀπορρίψωμεν τὴν ὁμόφωνον γνώμην τῶν ἁγίων Πατέρων.

2) Ἐπειδὴ λέγει, τὰ κύρια ὀνόματα καὶ αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι ὀνομάζουσι μόνον τὴν ψυχὴν, τὸ ἐλεύθερον πρόσωπον, τὸ ἐγώ, καὶ οὐχὶ τὸ σῶμα, διὰ τοῦτο τὸ γῆ εἰ πρέπει νὰ νοηθῇ ὡς λεγόμενον περὶ τῆς ψυχῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα πλανᾶται ὁ κ. Μακράκης. Ἡ ἀλήθεια ἡ γραφικὴ, ἡ λογικὴ, ἡ γραμματικὴ, ἡ ἀδιάφυστος, ἡ φημιούσα τὸν κ. συντάκτην τοῦ «Λόγου», εἶνε ἡ ἑξῆς:

Τὰ κύρια ὀνόματα καὶ αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι ὀνομάζουσι ἢ τὴν ψυχὴν, ἢ τὸ σῶμα, ἢ ἀμφότερα. Τὰ δὲ κατηγορούμενα, ἢ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα ὑποκείμενον τὴν λέξιν ἄνθρωπος, ἀποδίδονται ὅπου ἀν προσδιαιδῶσιν, εἴτε εἰς τὴν ψυχὴν, εἴτε εἰς τὸ σῶμα, εἴτε εἰς ἀμφότερα. Περὶ τοῦ δευτέρου τούτου ἐγράψαμεν εἰς τὸ προηγούμενον.

περὶ δὲ τοῦ πρώτου φέρομεν ἐνταῦθα τὰς ἑξῆς μαρτυρίας.

Α' Μαρτυρία. Εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων φέρεται ὅτι «Συνεκομίσαν τὸν Στέφανον» ἄνδρες, εὐλαβεῖς (Π' 2) Ἰδοὺ ἐνταῦθα ὅτι τὸ κύριον ὄνομα Στέφανος δὲν ὀνομάζει τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ τὸ σῶμα. Τὶ συνεκομίσαν οἱ εὐλαβεῖς ἄνδρες; τί ἐκήδευσαν; τί ἐθαψαν; τὸ σῶμα, ἢ τὴν ψυχὴν; Βεβαίως μόνον τὸ σῶμα. Δύνασαι νὰ ἀντεπῇς εἰς τοῦτο, κ. Μακράκη; Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι τὸ κύριον ὄνομα Στέφανος δὲν ὀνομάζει, ὅπως λέγεις, τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ τὸ σῶμα. Ἰδοὺ δὲ μετὰ τοῦ θαπτομένου σώματος τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου θάπτεται καὶ ὁ ὑπὲρ τῆς χωματοψυχίας ἰσχυρισμός σου. Καὶ τὸ μὲν τοῦ πρωτομάρτυρος σῶμα θὰ ἀναστήσῃ πάλιν ἡ θεὰ δύναμις· τὸ δ' ἐπιχείρημά σου ὅτι τὰ κύρια ὀνόματα ὀνομάζουσι τὴν ψυχὴν, καὶ οὐχὶ τὸ σῶμα, τίς αὐτοκαλούμενος μάρτυς τῆς ἀληθείας θὰ ἀναστήσῃ; Τίς θὰ τολμήσῃ νὰ τὸ ὑπερασπῇ; Σιωπῇ! Ἰδοὺ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη διὰ πάντας.

Β' Μαρτυρία. Ὁ Ἰακώβ ἀποβήσκειον παραγγέλλει εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ λέγων: «Θάψατέ με μετὰ τῶν πατέρων μου. » (Γένεσις 49, 29.) Ἐρωτώμεν τὸν κ. Μακράκη: Ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία με τί ὀνομάζει; τὴν ψυχὴν, ἢ μόνον τὸ σῶμα; Naί, μόνον τὸ σῶμα. Ἰδοὺ λοιπὸν ὀκνεῖται μετὰ τοῦ σώματος τοῦ Ἰακώβ καὶ ὁ ὑπὲρ τῆς χωματοψυχίας ἰσχυρισμός σου, κ. συντάκτη τοῦ «Λόγου». Καὶ τὸν μὲν Ἰακώβ θὰ ἐξαναστήσῃ ἡ θεὰ δύναμις, τὸ δ' ὑπὲρ τῆς χωματοψυχίας ἐπιχείρημά σου ποία σοφιστεία θαλῶνθη νὰ ἐξακατήσῃ; Ἀς τολμήσῃ. Σιωπῇ! Ἰδοὺ ἐτάφη διὰ πάντας.

Τὸ περὶ χωματοψυχίας φρόνημα τοῦ κ. Μακράκη δὲν ἦτο ἀλήθεια, δὲν ἦτο φυτεία, ἢν ἐρύττειεν ὁ Θεός Πατήρ. Διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτοῦ πληροῦται σήμερον ὁ λόγος τοῦ Κυρίου εἰπόντος: «Πᾶσα φυτεία, ἢν οὐκ ἐρύττειεν ὁ Πατήρ μου, ἐκρίζωθήσεται.»

Υποῦται δὲ ὡς ἐλαία κατὰ καρπὸς ἡ ἀλήθεια ὅτι τὰ κύρια ὀνόματα καὶ αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὸ σῶμα, εἴτε εἰς τὴν ψυχὴν, εἴτε εἰς ἀμφότερα, ὅπου ἀν προσδιαιδῶσι. Τὸ ρητόν λοιπὸν, Σὺ, Ἀδάμ, γῇ εἰ ὁρθῶς ἐρμηνεύεται ὑπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων, παρερμηνεύεται δὲ καὶ βεβηλοῦται ὑπὸ τοῦ κ. Μακράκη μετὰ δεινῶν κατὰ τῶν ἀληθῶν ἐρμηνευτῶν ὕβρων καὶ βλασφημιῶν.

Φεῦ τῆς κακῆς γλώσσης!

Ἀφού, κ. Μακράκη, γνωρίζεις, ὅτι εἰς τὸ περὶ πλάσεως ἀνθρώπου ζήτημα, ὡς καὶ σὺ ὁμολογεῖς, διαφωνοῦσι πρὸς σὲ πάντες οἱ ἅγιοι Πατέρες, πῶς τολμᾷς νὰ ὀνομάζῃς πάντας τοὺς ἀντιφρονούντάς σοι; ὡς ἐκ τῆς γῆς φωνοῦντας καὶ κενολογοῦντας (!) ὡς ἀπεχθανομένους τὴν ἀλήθειαν χάριν τῶν προσφιλῶν αὐτοῖς προλήψεων (!) ὡς ἀντιλέγοντας πρὸς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θεοῦ καὶ παραλογιζομένους (!) :

Πῶς τολμᾷς, κ. Μακράκη, νὰ ὀνομάζῃς πάντας τοὺς ἀντιφρονούντάς σοι, ἀφού ὡς ἀνωτέρω ἀποδεικνύεται, καὶ οὐδὲ σὺ ἀρνείσαι, πᾶντες οἱ ἅγιοι Πατέρες ἀπορρίπτουσι

τὴν χωματοφυγίαν σου, πῶς τολμᾷς νὰ λέγῃς περὶ τούτων, ὅτι ἀπλανήθησαν καὶ παρερμηνεύουν τὸν θεῖον λόγον (!) ὅτι παρακούουσι τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ (!) ὅτι τὸ ψεῦδος ὡς ἀλύθειαν εἰσδέχονται (!) ὅτι κρίνουνσι κρίσιν ἄλογον, αὐθαίρετον, ψευδῆ (!) ;

Πῶς, τολμᾷς, κ. Μακράκη, νὰ ἐκφωνῇς τοιαύτας ὁρμαὶ κατὰ τῶν μὴ δεχομένων τὸ περὶ χωματοφυγίας φρόνημά σου, ἀφοῦ γνωρίζεις, ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ ὁρμαὶ καὶ βλασφημίαι ἐπιρρίπτονται κατὰ τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἵτινες πάντες ἀντιθέτως ἢ σὺ ἐξηγοῖσαι τὸ γὰρ εἶ καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου πλάσιν ; Πῶς δὲν τρέμεις λέγων ὅτι οἱ ἀντιφρονούντες σοὶ «τολμῶσιν ἀσεβεῖν τόλμην, ἣν μόνον ὁ Διὰδοχος συνήθως ποιεῖ, ἵνα ἐξαπατήσῃ τοὺς μὴ ἔχοντας λογικὰς ἡρένας (!) ὅτι διαστρέφουσι τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ μετ' ἀσεθείας καὶ αὐθαδεῖας σατανικῆς (!) ὅτι προκατελήμμενοι ὄντες, δὲν ἐνόησαν ὁρθῶς τὴν θεῖον λόγον» (!) ;

Φεῦ τῆς κακῆς σου γλώσσης (!) ἀποτολμησάνης νὰ ἐκφωνήσῃς τοιαῦτα φρικώδη ῥήματα, ἀφοῦ ἐγνωρίζεις ὅτι πάντα ταῦτα ἀπευθύνονται καὶ κατὰ τῶν ἀντιφρονούντων ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἅτις ἐγκωμιάζει αὐτούς, ὡς τοῦ Πνεύματος σάλπιγγας, ὡς τὰ πάγχρυσα στόματα τοῦ Λόγου, ὡς τὰ μυρίπνοα ἄνθη τοῦ παραδείσου !!!

Καὶ ἤδη ἰδοὺ σήμερον τὰ μὲν ἐπιχειρήματά σου, κ. Μακράκη, ἐλέγχονται κενά, αἱ δὲ δεινὰ ὁρμαὶ σου, δι' ὧν ἀδικεῖς ἁγίους ἄνδρας, ποὺ ἐπιστρέφουσι ; Τίς δὲν βλέπει ὅτι καὶ ἐπὶ σοῦ ἐκπληροῦται ὁ θεῖος λόγος ὁ λέγων : «Ἐπιστρέφει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταδύσεται» ; «Ἐλέχθη, καὶ εἶνε θεόπνευστος ἀλήθεια, ὅτι — αὐαῖδοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν» ὅτι — Οἴκους ὕβριστῶν κατασπᾶ Κύριος». «Καὶ τοὺς ὕβρει φεραμένους ἐταπείνωσε.»

Ποῦ ἤδη, κ. Μακράκη, ἡ Σχολή σου ; Ποῦ ὁ ναός σου ; Ποῦ οἱ ἀκολουθεῦντές σοι μέχρι ἐξουρῶν ὑπερτεσσαράκοντα εὐσεβεῖς κληρικοί ; Ποῦ οἱ ἀσπαζόμενοι τὰς ἰδέας σου ὡς ἀκραίως ἀληθείας λαῖκοι ; Ποῦ αἱ ἐπὶ σοῦ στηριχθεῖσαι ἐλπίδες πολλῶν, ὅτι σὺ θὰ μορφώσῃς τὸ ἔθνος κατὰ Χριστόν ; Πάντα ἀνέτριψεν ἡ ἐπαρσία, ἡ μῆνις καὶ ἡ ὕβρις τῆς σου διότι «Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσεται», καὶ διότι «Οἴκους ὕβριστῶν κατασπᾶ Κύριος».

Δι' ἃ μετανόησον, ἀδελφε, καὶ ἀπόβαλε τὴν ἀνίθειον ἐπαρσίαν σου, καὶ ἀπόρριψον τὰς μαυιάδας ὕβρεις σου, καὶ τὴν μῆνιν σου τὴν ἀδιάλλακτον, καὶ σώθητι, ὥς δτου καιρὸς ὑπάρχει σοὶ Γένοιτο. **Κ. Α. Διαλκομάς**

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ Αἰγίου.

Οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἀναπλάσεως» μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως θὰ μάθωσιν ὅτι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Φε-

βρουαρίου ἐγένοντο ἱκανὰ λαϊκὰ μαθήματα, ποικίλης ὁφελίμου ὕλης, ἐν τῇ ἐν Αἰγίῳ Αἰθούσῃ. Ἡ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ἡγεῖται ἐκεῖ δ. κ. Ξενοφῶν Σταυρουλόπουλος. Τὸ ἀκροατήριον συνηθροίζεται ἐκάστοτε πρόθυμον καὶ πυκνόν, ὡμίλῃσαν δὲ οἱ ἐξῆς : ὁ Σεβ. ἐπίσκοπος Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Φιλάρτες, ὁ πανοσιολογιστάτος γηραιὸς ἱεροκλήρυξ κ. Ἰερώνυμος Οἰκονόμου καὶ οἱ κ. κ. Γ. Κρέιροκλήρυξ κ. Ἰερώνυμος Οἰκονόμου καὶ οἱ κ. κ. Γ. Κρέιρος, γυμνασιάρχης, Μιχ. Γεωργίου, Α. Παπαμιχαήλ, Ι. Σολωτῆς, δικηγόροι, Ἄνδρ. Σπηλιόπουλος, Βασ. Χριστοδουλόπουλος, Σ. Μελέτης, Ι. Χρυσανθόπουλος ἱερεῖς, καὶ ὁ κ. Γ. Λάφης, ἐμπορευματολάτης.

Μετὰ τούτους ἐλθὼν καὶ ὁ κ. Μιχ. Γαλανὸς τὴν 28ην Ἀπριλίου καὶ παραμείνας μέχρι καὶ τῆς 5ης Μαΐου ἐξεφώνησεν ἐν μέσῳ πυκνοτάτου ἀκροατηρίου ὁμιλίαν ἐπτά.

Πᾶτρι.

Καὶ αἱ Πάτριαι προσέφεραν πλουσιωτάτην τὴν εἰσφορὰν τῶν εἰς τὸ ἐν ἐσπερινῇ Σχολῇ κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου καὶ τὴν λοιπὴν λαϊκὴν διδασκαλίαν. Ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ ἡθικοθηρηκευτικοῦ Συλλόγου «ὁ Ἀγ. Ἀνδρέας», τοῦ Συλλόγου «Ὁρθοδοξία» καὶ τοῦ Καλαβρυτινοῦ Συλλόγου ἐγένοντο μαθήματα ἐν πυκνῇ πάντοτε συρροῇ καὶ ἐκείνην εἰσέφωσαν ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1901 μέχρι τοῦ Πάσχα τοῦ 1902. Ἐδίδαντο δ' ἐκ περιτροπῆς ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν κ. Ἰερθεός, ὁ πανοσιολογιστὴς κ. Εὐσέβιος Ματθόπουλος, ὁ πανοσιολογιστὴς κ. Πολύκαρπος Συνοδινός, ὁ αἰδὲς κ. Χρῆστος Λαμπρόπουλος, καὶ οἱ κ. κ. Ι. Λάσκαρης, Γ. Μιχαλόπουλος, Γ. Βαρδούκας, Χ. Κορόλλιος, Γ. Χαρκλάμπης, Ἀνδριόπουλος, Σ. Παπακωνσταντίνου, Εὐθ. Καλιόφης, Σ. Γκολφινόπουλος καὶ ἄλλοι.

Οὕτως αἱ Πάτριαι ὑπερέβαλον πᾶσαν ἄλλην πόλιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν κίνησιν τῆς θρησκευτικολαϊκῆς διδασκαλίας, τὸ ἄγαθον δὲ τοῦτο ἐφείλεται, κατὰ τὴν κοινὴν ἐμολογίαν, εἰς τὴν πατρικὴν ἰδίαν πρόνοιαν καὶ πρωτοδοσίαν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἰερθεοῦ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ «Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἀναπλάσεως» ἔχον ἰδίαν τυπογραφίαν, τὸ ὅποιν ἐπλουτίσθη κατ' αὐτὰς διὰ καινουργῶν στοιχείων, γραμμῶν, ποικιλιμάτων, κλπ. ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτύπωσιν συγγραμμάτων καὶ οἰασδήποτε ἄλλης τυπογραφικῆς ἐργασίας εἰς τιμὰς συγκαταβατικάς.

Πᾶσα αἰτησις δέον ν' ἀπευθύνηται πρὸς τοὺς κ. κ. Θ. Παλληκαράκη καὶ Γ. Ἰωαννίδην Βιβλιοπωλεῖον Ἀναπλάσεως ὁδὸς Ἀδριανοῦ 64 Ἀθήνας.

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ "ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,"

Ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Παρθενάγωγείου Διολομῆ

Κυριακῇ 12 Μαΐου ὁρ. 7 1)2—8 1)2 μ.μ. Π. Δουληγέρης.

Ἐν Πειραιεὶ ἐν τῷ Ζωννεῖῳ Ὁρβανοτροφείῳ Κυριακῇ 12 Μαΐου ὁρ. 5—6 μ.μ. Κ. Διαλκομάς.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. Ζ. ΔΙΑΔΗΜΑ

56—Ὁδὸς Ἀδριανοῦ—56